

પ્રવચન નં. ૯૭ શ્લોક - ૨૮ ગાથા - ૩૪

ભાદરવા વદ-૧૪ તા. ૧-૧૦-૭૮ સં.૨૫૦૪

સમયસાર, તેત્રીસ ગાથાનું આખિર છે ને ? વંચાઈ ગયું છે પણ ફરીને, “ઈસ પ્રકાર એ અજ્ઞાની જીવ ત્યાંથી હૈ ને ? અજ્ઞાની જીવ અનાદિકાલીન મોહકે સંતાનસે” મિથ્યાશ્રદ્ધા અને રાગદ્વેષ મોહના સંતાનસે નિરુપિત આત્મા અથવા તેરૂપે માનનેવાલા આત્મા અથવા અજ્ઞાની. “એ આત્મા ને શરીરના એકત્વ સંસ્કાર” ભગવાન જ્ઞાયક ચૈતન્ય સ્વભાવી જ્ઞાયક સર્વજ્ઞ સ્વરૂપી પ્રભુ, ઉસકી સાથ શરીર કર્મ ને કર્મના નિમિત્તની ઉપાધિ, શુભઅશુભભાવ આદિ, “ઉસકા એકત્વ સંસ્કારસે અત્યંત અપ્રતિબુદ્ધ થા” અત્યંત અજ્ઞાની થા. અપના સ્વરૂપ કયા હૈ, ગુણ કયા હૈ, પર્યાય કયા હૈ, રાગ કયા હૈ, પર કયા હૈ, યહ બિલકુલ જ્ઞાનતે નહીં. આહા !

(શ્રોતા:- બધાય જીવો એવા છે) બધાય જીવો એ રીતે જ છે અનાદિસે. આહાહાહા ! સર્વજ્ઞ સ્વભાવી જ્ઞાયકનું અસ્તિત્વ, મોજૂદગી ચીજ હૈ ઉસકો ન જાનકર પુન્ય ને પાપના રાગાદિ ભાવ અને કર્મ ને શરીરાદિ યે મેરા હૈ એસા સંસ્કાર, મેરા આનંદ ને જ્ઞાન હૈ એ સંસ્કાર નહીં, આહાહાહા ! રાગ ને પુણ્ય ને પાપના વિકલ્પ એ મેરા હૈ એસા એકત્વ સંસ્કાર, એ કારણે અત્યંત અપ્રતિબુદ્ધ થા. આહાહાહા !

એ અબ તત્ત્વજ્ઞાનસ્વરૂપ જ્યોતિકે પ્રગટરૂપ ઉદય હોનેસે, પ્રભુ તું તો રાગ અને શરીરસે ભિન્ન હૈ ને નાથ ! આહાહા... તેરી ચીજમેં તો અનંત જ્ઞાન, અનંત આનંદ, અનંત શાંતિ પૂરણ પડી હૈ ને પ્રભુ ! તું રાગસે અને શરીરસે ભિન્ન હૈ એમ સંતોએ જાહેર કર્યો. આહાહાહા ! ઉસકો ત્યારે ઉસકો અંતરમેં જાકર આત્મા જ્ઞાયક સ્વરૂપ ચૈતન્યબિંબ રાગ ને પુણ્યના વિકલ્પની દુઃખદશાસે ભિન્ન, આનંદસ્વરૂપ પ્રભુ. આહાહાહા... એસા તત્ત્વજ્ઞાન ભાન હુઆ, સમ્યગ્દર્શન હુઆ. તત્ત્વ જ્ઞાનસ્વરૂપ જ્યોતિ, ચૈતન્ય જ્યોતિ પ્રગટ હુઈ. આહાહાહા ! જે પુણ્ય ને પાપ ને રાગાદિના સંસ્કાર મેરા હૈ, એસા પ્રગટ થા, ઉસકે સ્થાનમેં ભગવાન રાગસે ભિન્ન મેરી ચીજ હૈ, એસા તત્ત્વજ્ઞાનકા સ્વરૂપ પ્રગટ હુઆ. આહાહા !

નેત્રકે વિકારકી ભાંતિ, આંખમાં જેમ શું કહેવાય છે ? (પીલિયા) પીળીયા અમારે કમળો કહે છે; કમળાને કારણે જો સફેદ ચીજ ભી પીળી દિખતી થી, એ વિકાર નાશ હોનેસે, તબ વે જ્યોંકા ત્યોં યથાર્થ દિખાઈ દેને લગે, જૈસી ચીજ થી વૈસી દેખને લગે, આંખકા વિકાર નાશ હોનેસે, એસે એ તો દેષ્ટાંત “પ્રગટ સામાન્ય આવરણ કર્મ ભલી ભાંતિ ઉઘડ જાનેસે”. આહાહા ! એ ઉઘડી જાય છે અને નાશ થાય છે. કર્મોકે ભલીભાંતિ ઉઘડ જાનેસે પ્રતિબુદ્ધ હો ગયા, એકત્વબુદ્ધિકા નાશ હુઆ એ કર્મકા થા. આહાહા... એસા આત્મા પ્રગટ તત્ત્વજ્ઞાનસે પ્રગટ હુઆ, મેં તો આનંદ ને જ્ઞાન હું, મેરેમેં અલ્પજ્ઞતા હી નહીં ઔર રાગાદિ મેં નહીં એસા અનુભવ દૈષ્ટિમેં આયા. હૈ ? પ્રતિબુદ્ધ હો ગયા, જ્ઞાની હો ગયા. સમ્યગ્દૈષ્ટિ હુઆ. આહાહા ! ઔર સાક્ષાત્ દ્રષ્ટા આપકો અપનેસે જાનકર સાક્ષાત્ પ્રભુ તો દેખનેવાલા દ્રષ્ટા હૈ, રાગાદિ પર ચીજ તો દૈશ્ય હૈ, મેં તો દ્રષ્ટા હું. રાગાદિ શરીરાદિ પર ચીજ તો જ્ઞેય હૈ, મેં તો જ્ઞાતા હું. આહાહા ! આપકો અપનેસે હી જાનકર, દેખો ભાષા, ભગવાન જ્ઞાનસ્વરૂપ આનંદસ્વરૂપ પ્રભુ, આપ અપનેકો અપનેસે, અપનેકો અપનેસે અપની જ્ઞાન આનંદની પર્યાયસે અપનેકો જાના. આહાહાહા ! રાગસે આત્મા જાનનેમેં આતા હૈ એસા આત્મા હૈ હી નહીં એમ કહતે હૈ. એ અપનેસે ભગવાન જ્ઞાન પ્રવાહ ધ્રુવ એ ઉપર દૈષ્ટિ કરનેસે જો જ્ઞાનકી પર્યાય નિર્મળ હુઈ એ દ્વારા અપનેકો અપનેસે જાના. આહાહાહા ! (શ્રોતા:- ઈન્દ્રિયજ્ઞાન અને મન:પર્યાયજ્ઞાનનું શું ?) એ બહાર ગયું દૂર. ઈન્દ્રિયજ્ઞાન અને શાસ્ત્રજ્ઞાન એ બધા દૂર રહી ગયા. આવી વાત છે પ્રભુ.

આપકો અપનેસે હી જાનકર, અપના સ્વરૂપ જાના, જ્ઞાનકી સાથમેં જો રાગ ભી બાકી હૈ દુ:ખ, વો ભી જ્ઞાને જાના. પહેલે તો ઉસકો ભી નહીં જાનતે થે ઔર અપનેકો ભી નહીં જાનતે થે. આહાહાહા ! આપકો અપનેસે જાનકર અપના જ્ઞાનાનંદ સ્વભાવ મેં હું એસા જાના ઔર ઉસમેં રાગાદિ બાકી હૈ. દુ:ખરૂપ હૈ ભિન્ન હો ગયા પણ અસ્થિરતા બાકી રહી ગઈ. આહાહાહા ! તો સમ્યગ્જ્ઞાની જીવ, સમ્યગ્દૈષ્ટિજીવ, અપનેકો અપનેરૂપે જાના, જ્ઞાનકી પર્યાય આનંદકી પર્યાય હુઈ ઉસકો એ પર્યાયરૂપે જાના ઔર રાગ બાકી રહા એ દુ:ખરૂપ હૈ ઉસકો ભી જાના. આહાહા ! મેરેમેં હજી દુ:ખકા ત્યાગ નહીં, (શ્રોતા:- વેદન ખરું કે નહીં) વેદન હૈ ને પ્રભુ એ માટે તો કહતે હૈ. સમ્યગ્દૈષ્ટિકો દુ:ખકા વેદન હૈ એમ જાના, મેં આત્મા હું એસા આનંદકા ભી વેદન આયા, ઔર સાથમેં રાગદ્વેષ પરિણામ હૈ અવ્રતભાવ, અત્યાગભાવ, દુ:ખભાવ ઉસકો વેદનમેં મેરે આયા, એ ભી જાના. સમજમેં આયા ? આહાહાહા !

મને સવારમાં શ્રીકૃષ્ણકી બાત આજે આઈ થી બહોત. તીર્થકરના આત્મા હૈ વો તો શ્રીકૃષ્ણ તીર્થકરનો જીવ છે. આહાહાહા ! ભગવાનકે વખતમેં ઉસકો આત્મજ્ઞાન હુઆ થા, સમ્યગ્દર્શન હુઆ થા. નેમનાથ ભગવાનના વખતમાં, આહાહા... ભાન હુઆ થા મેં તો આત્મા હું અને એ તો ભવિષ્યમે તીર્થકર હોનેવાલા હૈ, તેરમા તીર્થકર આગામી યોવીસીમાં, ભગવાન હોનેવાલા હૈ. પણ પહેલે (નિજકા) ભાન હુઆ. આહાહાહા... અને જબ, જ્યારે દ્વારકાનગરી સળગે છે સોનાના ગઢ ને રતનના કાંગરા દેવતાએ બનાવ્યા. એ લાખો રાજકુમારો લાખો રાણીઓ એ દ્વારકા સળગી એમાં સડસડસડ સડસડ બળદેવ, વાસુદેવ મહાપુરુષો, ઉત્તમ પુરુષો એ પાણીના હિલોળા નાખે છે ઠારવા એ પાણી ગ્યાસતેલ બન જાતે હૈ. (શ્રોતા:- તે દિ' તો

ગ્યાસતેલની શોધ નહોતી થઈ) શોધ નહીં થી પણ. ગ્યાસતેલની (જેમ) બાળે એસી તાકાત હોતી હૈ પાનીમ્, જબ પાની ગ્યાસતેલ અંદરમ્ હોતા હૈ ન કૂવામ્ પાણીના ઠેકાણે ગ્યાસતેલ હોય છે એમ પાણીના ગ્યાસતેલ હો ગયા. આહાહાહા !

એ લાખો રાણીઓ અને લાખો રાજકુમારો બળે, અરે મને બચાવો રે બચાવો ભાઈ પિતાજી મને બચાવો, કોણ બચાવે ? આહાહાહા ! (શ્રોતા:- ગુરુ બચાવે) એ તો અંતરમાં શરણમાં જાય તો આત્મા બચાવે, બાકી કોઈ નહીં. આહાહા. એ ભાઈ સળગે છે. આહાહા ! (દ્વારકા), માબાપને રથમાં બેસાડી બહાર કાઢતે હૈ માબાપને તો નિકાળીએ. આહાહા... બળદેવ ને વાસુદેવ બળદની પેઠે રથને હાંકે (છે) પિતાજી માતાજી બેઠે હૈ, જ્યાં દ્વારકાના છેલ્લા દ્વાર આયા દરવાજા ઉપરસે હુકમ આયા સ્વર્ગસે દેવકા, છોડ દો નિકાલના. તેરા મા બાપ નહીં બચે, છોડ દો, એ ભાઈ એ રાગ છોડ દેતે હૈ માતા પિતાકા આમ સળગતે હૈ, બળતે હૈ. આહાહાહા ! એ જ્ઞાની ધર્માત્મા હૈ. આહાહાહા ! પણ રાગ આતા હૈ, રાગ હૈ ને ? અસ્થિરતાકા રાગ હજી દુઃખ હૈ આ માતાને દેખીને. અરરર !

એ બળદેવને કૃષ્ણ કહે છે, ભાઈ જેની આઠ હજાર દેવ સેવા કરતે થે. આહાહાહા... એ દેવ ક્યાં ગયા ? જેને રાજાઓ હજારો ચામર ઢાળતે થે, આહાહાહા ! ભાઈ આપણે ક્યાં જઈશું શ્રી કૃષ્ણ કહે છે. બળદેવ કહે છે ભાઈ આપણે પાંડવ પાસે જઈએ. ભાઈ આપણે પાંડવને દેશનિકાલ ક્રિયા હૈ ને ? ભલે દેશનિકાલ ક્રિયા (પણ) એ સજ્જન છે આપણે ત્યાં જઈએ. આહાહા... આ તો સર્વજ્ઞથી સિદ્ધ થયેલી વસ્તુ છે. રસ્તામાં જાય છે ત્યાં તૃષા લાગે છે. તીર્થકરનો જીવ અને આત્મજ્ઞાની. આહાહાહા ! એ તૃષા લાગે છે, ભાઈ એ કૌસંબી વનમાં પગ ભરી શકતો નથી ભાઈ હું, મને તૃષા બહુ લાગી છે હવે હું પગનો ડગ નહીં ભરી શકું. આહાહા ! ભાઈ તમે અહીં રહો, હું પાણી લાવું બળદેવ કહે છે. ત્યાં લોટા-લોટા ક્યાં હતા ત્યાં ? વડના પાનને ભેગાં કરી સળી નાખીને લોટા જૈસા બનાયા, બોતેર કળાના જાણનાર બળદેવ પાણી લેવા ગયે, કૃષ્ણ અહીં સોતે થે મહા ઉત્તમપુરુષ હૈ પગમાં પન્નમણી હૈ પગમાં, ઉસકા ભાઈ બાર વરસસે વનમાં રહેતે થે જરતકુમાર, ભગવાને કહા થા કિ આ જરતકુમારકે કારણ કૃષ્ણકા શરીર પડ જાયેગા, બાર વરસ સુધી બહાર રહે એ જાણે કે આ હરણ હૈ, આમ નજીક આવે ત્યાં પ્રભુ આપ યહાં કહાંસે, મેં બાર બાર વરસસે જંગલમાં રહતે થે. આ ક્યા ? આહાહાહા ! રોવે છે, ભાઈ તું ચાલ્યો જા અહીંથી બાપુ બળદેવ હમણાં આવશે તો તને મારશે. ભાઈ, હું કહાં જાઉં, કૌસ્તુભમણિ છે બહુ કિંમતી અબજો અબજો અબજો રૂપીયાની કિંમતના અબજોમ્ ન મિલે એસી, વાસુદેવ છે ને ઉત્તમ પુરુષ છે ને આ લઈને પાંડવો પાસે જા, બતાવજે તને રાખશે. આહાહાહા ! એ જાય છે ને જ્યાં બળદેવ આવે છે એ ત્યાં, ત્યાં દેહ છૂટી જાય છે. આહાહાહા !

એ તરસે તરફડે ત્રિકમો નહીં કોઈ પાણીનો પાનાર એ સજ્જાય આવતી અમારે દુકાને વાંચતા ને જ્યારે તરસે તરફડે ત્રિકમો, સમકિતી જ્ઞાની આનંદમ્ રહનેવાલા પણ હજી રાગનો ત્યાગ નથી અસ્થિરતાનો, એટલે... આહાહાહા... નહીં કોઈ પાણીનો પાનાર રે, સહજાંદી રે આત્મા, સૂતો કહીં નિશ્ચિંત રે, મોહ તણા રે રણીયા ભમે, જાગ જાગ મતિવંત રે, આ સજ્જાય આવતી અમારે ચાર સજ્જાયમાળા હૈ શ્વેતામ્બરમાં તો એકએકમાં બસો અઢીસો શ્લોક આવે.

હમે નિવૃત્તિ થી, પિતાજીની દુકાન થી, છોટી ઉંમરમાં સબ અઢાર ઓગણીસ વરસે હમ તો આ જ કરતા હતા. વેપાર ભી કરતે થે. આહાહાહા ! આહાહા. “જાગ જાગ મતીવંત લુંટે જગતના જંત” આ લૂંટારા ધુતે છે તને આ મારી બાયડી ને આ મારો છોકરો ને હું તારો બાપ. આહાહાહા ! “નાંખી વાંક અનંત” પરણ્યા ’તા શું કામ ત્યારે જુવાન અવસ્થામાં મને પરણ્યા તો ઘરડાને પરણવી ’તી ને ભોગનો ત્યાગ કરો છો તો. આહાહાહા ! “નાખી વાંક અનંત વિરલા કોઈ ઉગરંત”. આહાહા !

એ શાંતિનાથ ભગવાન જ્યારે દીક્ષિત થાય છે ચક્રવર્તી, કામદેવ, તીર્થંકર છન્નુંયે હજાર સ્ત્રીઓ એકએક સ્ત્રીની હજાર દેવ સેવા કરે ત્યાં એને વૈરાગ્ય થાય છે, હવે અહીં પ્રત્યાખ્યાનની વાત ચાલે છે ને ? આત્મજ્ઞાન તો હૈ, સમ્યગ્દર્શન તો હૈ, આહાહાહા ! હવે રાગના ત્યાગની વાત, રાગ હૈ, હજી દુઃખ હૈ ખ્યાલમાં આયા હૈ સબ જ્ઞાનીકો, હવે એ રાગકા ત્યાગ કરનેકા ભાવ આયા. આહાહાહા ! સમજમાં આયા ? જંગલમાં જાતે હૈ તો રાણીયો આતી હૈ ઓર જંટીયા તાણતી હૈ (વાળ), હે સ્ત્રીઓમાં રહા થા, વો તુમ્હારે કારણે નહીં રહા થા. મૈં રાગકે કારણ મૈં રહા થા, મૈં સમકિતી હું, જ્ઞાની હું પણ મેરેમાં રાગ થા મેરેમાં દુઃખ થા, મેરે ખબર હૈ ભાઈ. આહાહા... હૈ રાણીઓ એ મેરા રાગ મર ગયા હવે, હવે તુમ મેરેકો લલચા નહીં સકતી, છોડ દે, ચલી જા મૈં તો આત્માકે આનંદમાં જાતા હું. આહાહા... સમ્યગ્દર્શન તો હૈ, તીન જ્ઞાન હૈ, આહાહાહા... પણ અંદર રાગકા ભાવ પુણ્ય પાપકા ભાવ દુઃખરૂપ થા, એ જાનનમાં થા કે મેરે દુઃખ હૈ મેરે આનંદ ઈતના નહીં આયા, જૈસા પૂર્ણાનંદકા નાથ ભગવાન ઉસકા અવલંબનસે પૂર્ણાનંદ હોના ચાહીએ એ મૈંરેમાં નહીં હૈ, આહાહાહા... મૈંરેમાં તો અલ્પ આનંદ આયા ઓર સાથમાં દુઃખ ભી મેરે દિખતે હૈ વેદનમાં, આહાહા... ઐસા જીવ એ તો તીર્થંકર થા એની તો વાત કયાં કરવી, પણ ઐસા જીવ અપનેકો જાનકર ઓર શ્રદ્ધાન કરકે, આહાહાહા ! ઉસીકા આચરણ કરનેકા ઈચ્છુક વો જાનતે હૈ કે મેરેમાં હજી રાગદ્વેષ પુણ્ય પાપકા દુઃખરૂપકા આચરણ મૈંરેમાં હે, તો હવે એ સ્વભાવકા આચરણ કરનેકા કામી સમકિતી, આહાહાહા... બધું શૂન્ય લાગે પછી એને, મારો નાથ ભગવાન આનંદથી ભરેલો ત્યાં મૈં જાઉં. આ રાગાદિ પુણ્ય પાપકા ભોગકા ભાવ એ દુઃખરૂપ મેરે વેદનમાં આતા હૈ. આહાહાહા ! એ ઉસીકા આચરણ, રાગકા, પુણ્યભાવકા આચરણ થા અભી, જ્ઞાની સમકિતીકો ભી, આહાહાહા... ઈતના શુભઅશુભભાવકા આચરણ, દુઃખરૂપમય વેદનમાં આતા હૈ, તો હવે એ કહતે હૈ, સમકિતી જ્ઞાની, આહાહાહા... આચરણ કરનેકા ઈચ્છુક, મેરા આનંદકા નાથમાં મૈં રમું એ આચરણ કરનેકા કામી. આહાહાહા ! સમજમાં આયા ? સમ્યગ્દેષ્ટિ હૈ, સમ્યગ્જ્ઞાન હુઆ હૈ, અનુભવ હુઆ એ ઈચ્છા કરતે હૈ ગુરુ પાસે જાકર. આહાહાહા... અનુભવી હૈ, જ્ઞાની હૈ, રાગકા ઓર આનંદકા વેદનવાલા હૈ, એ અપના સ્વરૂપકા આચરણ કરનેકા ઈચ્છુક, આહા ! પાઠમાં હૈ ને “ચૈવાનુચરિતકુમા:” સંસ્કૃતમાં હૈ કામ. મારો પ્રભુ આનંદ સ્વરૂપમાં મેરે ભાન હુઆ હૈ મૈં મેરા આનંદમાં રમનેકા આચરણકા અભિલાષી હુઆ હું. આહાહાહા ! સમજમાં આયા ? નિજ પદ રમાં સો રામ કહીએ, આહાહા... આનંદકા નાથમાં રમનેકી ઈચ્છા પ્રભુ મેરે હુઈ હૈ. આહાહા... આતમરામ ! આનંદના હિલ્લોળે ઝુલતો તો, આહાહાહા... મેરેમાં યે રાગ ને દ્વેષકા દુઃખ હૈ એ મેરે આચરણમાં હૈ અવ્રતકા ભાવ, હવે મૈં તો

मेरा स्वरूपका आयरण करनेका अभिलाषी हूं प्रभु, आ सम्यग्दृष्टि ज्ञानी तीन ज्ञानका धरणी भी औसी (भावना भाते है) आहाहाहा...

आ उसीका आयरण में आनंद प्रभु, सर्वज्ञ स्वरूपी अनंत आनंदना नाथ स्वरूपी मैं, औसा मेरे ज्ञान हुआ, अनुभव हुआ, भान हुआ, पण मेरा इच्छा आयरणमें राग अने द्वेषका आयरण है ये दुःखका आयरण है मेरे प्रभु, तो मेरे इवे मेरा आनंदका आयरण करनेका मैं अभिलाषी, अे दुःखका आयरणका दुःखको छोडनेका त्यागनेका मैं अभिलाषी होता हुआ पूछता है, आहाहाहा... है ? सम्यग्दृष्टि, ज्ञानी धर्मात्माको पूछते है, ओहोहो ! अेटलो तो विनय छे. कामी तो है इच्छा तो है. इच्छा उत्पन्न कुछ, विकल्प तो है, आहाहा ! और गुरुको विनय करते है वो भी विकल्प है, राग है, दुःख है, आहाहाहा... अे अपना आयरण करनेका इच्छुक होता हुआ, उसीका नाम जिनकी श्रद्धा ज्ञान आत्माका हुआ, उसका आयरण करनेका अभिलाषी, इवे अर्थात् अपनी पर्यायमें राग ने द्वेषका आयरण शुभअशुभका है. अप्रतभाव है, अत्यागभाव है, अत्यागभावका वेदन है, आहाहा ! अे मेरा स्वरूपका आयरण करनेका मैं अभिलाषी गुरुको पूछते है. आहाहा... अेला सम्यग्दर्शन हुआ, सम्यग्ज्ञान हुआ तो तेरे तो सब भबर है, हौ. सत्तर अठार गाथामां आते है ने ? सम्यग्दर्शन हुआ मैं आत्मा आनंद हूं तो अे श्रद्धामें औसा आया कि मैं उसमें आयरण करुंगा तो कर्मका नाश होगी, औसी श्रद्धामें आया है, १७-१८ गाथामां समयसार उसमें औसा आया है.

भगवान आत्मा आनंद ने ज्ञानस्वरूपका भान हुआ. आहाहा ! समजमें आया ? इवे अे अंदरमें जानेका अभिलाषी स्वरूपमें रमण करनेका, आहा... तो अे धर्मी समकित्ती ज्व मुनिको पूछते है, श्रद्धामें तो आया है, कि मैं जितना स्वरूपमें रमुंगा अंदरमें छतना अशुद्धताका कर्मका नाश होगी. औसी तो सम्यग्दर्शनमें श्रद्धामें आ गया है, अे १७-१८ गाथामां है. समजमें आया ? आहाहाहा !

मारग तो जुओ, आहाहाहा... मेरी यीज, मैं शुद्ध यैतन्य हूं, अतीन्द्रिय अपरिमित सर्वज्ञ स्वभावी, ज्ञायक स्वभावी कडो, सर्वज्ञ स्वभावी कडो, "ज्ञ" स्वभावी कडो, ज्ञान स्वभावी अकेला आत्मा, औसा मेरेको भान हुआ है, पण प्रभु मेरे आयरणमें राग ने पुण्य पापका आयरण इच्छा पर्यायमें है, अप्रतभाव, अत्यागभाव है. समजमें आया ? आहाहाहा... अे मेरे स्वरूपका आयरण करनेका मैं अभिलाषी हूं अने आ रागादिका दुःखका आयरण छोडनेका मैं अभिलाषी प्रभु हूं. आहाहा ! अे पूछता है तो विकल्प है ने ? बालयंदल ! गाथा बहोत अस्थी आ गछ है. आहाहाहा... आनंदनो नाथ जगिने ठिठे छे अंदरथी, आहाहा... त्यारे अेम कडे छे, के प्रभु मारे तो इवे मेरा स्वरूपका आयरण करनेका मैं कामी हूं, मेरी पर्यायमें अत्यागभाव भोगभाव-रागभाव, पापभाव, पुण्यभाव उसका मेरी पर्यायमें अप्रतका आयरण है. दुःखका आयरण है ये मेरा ज्ञानमें आया है, मेरी प्रतीतमें आया है, ज्ञानमें आया है, पण इवे मैं तो मेरा स्वरूपमें आयरण करनेका कामी हूं. आहाहाहा !

कडो क्षायिक समकित्ती होय, आहाहाहा... श्रेणिक राज क्षायिक समकित्ती आहाहा... पण मृत्युकाणे देह छोडनेका राग आ गया, आपघात किया, छतां समकितमां दोष नहीं, और अे

સમયે તીર્થંકર ગોત્ર બાંધે એમાં ફેર નહીં, આહાહાહા... એવા શ્રેણિક રાજા અહીંયા તીર્થંકર થવાના ભવિષ્યમાં, અરે રે ! તીર્થંકરના જીવને પણ આ દશા ? આહાહા ! સમ્યગ્દર્શન હૈ, સમ્યગ્જ્ઞાન હૈ, ઓહોહોહો ! લડકા બચાનેકો આતા હૈ પિતાજીકો, મૈને જેલમં નાખ્યા મેરી બડી ભૂલ હુઈ, માતાજીએ મને ચેતાવ્યો, ભાઈ તેરા જન્મ હુઆ તબ મૈને કચરેકે ઢેરમં તેરેકો નાખ દિયા થા, ત્યાં પિતાજી આવ્યા મેરેકો પૂછ્યા બાળક ક્યાં ગયા ? મૈને નાખ દિયા હૈ, અરેરે ! નાખ ક્યું દિયા એ મેરે પેટમં આયા થા તબ મેરે સપના આતા થા કે આપકા કાળજા ખાઉં એ કારણ મૈને બાળકકો છોડ દિયા. અરે ! આહાહાહા ! એ ઉકરડેથી બાળકને લઈ આવે છે રાજકુમાર (કો). આહાહાહા ! કુકડા-કુકડા હોતા હૈ ને કુકડા ચાંચ મારે છે શરીર કુણુ રાજકુમારનું, પીડા પીડા પીડા ત્યાં શ્રેણીક જાય છે અને ઉપાડી લે છે. ભાઈ ! તેરા બાપે એ ક્રિયા થા ને ઉસકો તે જેલમં નાખ્યા રાજ કરનેકો ? અરે માતા મેરી બડી ભૂલ હુઈ, મેરે ખબર નહીં, હું પિતાજીકો જેલમંસે નિકાલનેકો જાતા હું, હાથમાં બરછી લેકે ગયે અને વો (શ્રેણિક) જાને કે આ મને મારને આયા, હૈ સમકિતી જ્ઞાની, ક્ષાયિક સમકિતી, તીર્થંકરકા જીવ, તીર્થંકર હોનેવાલા, આહાહાહા... એને દેહ છૂટનેકા (સમયે) હીરા ચૂસ લિયા મરનેકો. એ ભાવ કેસા હૈ પાપ હૈ કે નહીં ? પાપ તો આયા હૈ, વેદનમં પાપ હૈ, આહાહાહા... પણ સમ્યગ્દર્શનમં દોષ નહીં. આહાહાહા !

એ અહીંયા કહેતે હૈ. આહાહાહા... શું પ્રભુનો મારગ ? શું વીતરાગનો પંથ ? મૈ તો મેરા વીતરાગ સ્વરૂપ ભગવાન મેરેકો ઉસકા જ્ઞાન હુઆ હૈ, વર્તમાન પર્યાય નિર્મળ હુઈ હૈ ઉસકા જ્ઞાન હુઆ હૈ ઔર વર્તમાન સાથમં દુઃખકી દશા અવ્રત અત્યાગકા ભાવ હૈ, એ દુઃખકા જ્ઞાન ભી મેરે હુઆ હૈ. આહાહાહા ! સમજમં આયા ? મારગ બાપુ ! અલૌકિક હૈ કોઈ, આહાહા... એ ઈચ્છુક હોતા હુઆ પૂછતા હૈ જોયું, હવે રાગકા દુઃખકા ત્યાગ નહીં ક્રિયા, યહાં તો સ્વરૂપકા આચરણ કરનેકા ઈચ્છુક હોતા હૈ એસા શબ્દ લિયા હૈ ભાઈ, રાગકા અત્યાગ હૈ ઉસકા મૈ ત્યાગ કરું એસા શબ્દ ન લિયા મૈ તો મેરા સ્વરૂપ, આહાહાહા... ક્યા કહા ? સમજમં આયા ? મૈ રાગકા ત્યાગ કરનેકા ઈચ્છુક એસા ન લિયા, (શ્રોતા:- અસ્તિથી છે) અસ્તિસે લિખા હૈ. પણ મં તો સ્વરૂપકા આચરણ કરનેકા ઈચ્છુક હું. સમ્યગ્દર્શિ હૈ, સમ્યગ્જ્ઞાની હૈ, સ્વનો અનુભવ હૈ, સબ જ્ઞાન હુઆ હૈ, આહાહા... તો મેરે પ્રભુ, મેરા આનંદકા નાથકા આચરણ, અલ્પ આચરણ હુઆ હૈ, પણ વિશેષ આચરણ નહીં, અત્યાગભાવ હજી મેરેમં હૈ, તો મૈ મેરા સ્વરૂપમં આચરણ કરનેકા ઈચ્છુક, આહાહાહા... એ પૂછતા હૈ, જુઓ તો શૈલી તો જુઓ. આહાહાહા !

અરે જગતને સત્ય મળે નહીં સાંભળવા એ ક્યારે સમજે પ્રભુ અને આ ભવ એકએક સમય ચાલ્યો જાય છે જેનો કૌસ્તુભમણિની કિંમતથી પણ એક સમયની કિંમત કિંમતી છે. મનુષ્યભવ ઉસમં આ જો ન ક્રિયા તો ઉસને કાંઈ નહીં ક્રિયા, આહાહા... યહાં તો સમ્યગ્દર્શન હુઆ ઔર સમ્યક્જ્ઞાન હુઆ ઔર ભવકા નાશ હુઆ અનંતકા, અનંતકા હુઆ, પણ હજી થોડા રાગકા અત્યાગભાવ હૈ, રાગકા આચરણ હૈ તો પ્રભુ ગુરુ પાસે જાતે હૈ. પ્રભુ પણ આપને તો સબ જ્ઞાન હૈ ને સમકિત હૈ ઔર પૂછતે હૈ હમકો ? વિનયસે પૂછતે હૈ. (ગુરુ બોલે) તુમકો તો સમ્યગ્દર્શન હૈ તો ખ્યાલ હૈ કે સ્વરૂપમાં ઠરુંગા તબ રાગકા ત્યાગ હોગા, એ તો તમને ખબર

હૈ. હૈ, પણ મૈ તો પ્રભુ... આહાહા... આહાહા... એવા આચરણ કરનેકા ઈચ્છુક, ઉસીકા આચરણ કરનેકા ઈચ્છુક, રાગકા ત્યાગ કરનેકા ઈચ્છુક ઐસા ન લિયા. સમજમેં આયા ? આહાહાહા !

મારો આનંદનો નાથ અતીન્દ્રિય પ્રભુ સાગર ઈસકા મેરે જ્ઞાન હુઆ હૈ પ્રતીત હુઈ અનુભવ હુઆ હૈ પણ મેરે આચરણમેં કમી હૈ તો મેરા સ્વરૂપમેં આચરણ કરનેકા મૈ કામી અભિલાષી હું. આહાહા... હૈ તો વિકલ્પ, આહાહા... ગુરુ પાસે મહા સંત મુનિ પાસે કહતે હૈ પ્રભુ. આપ સમકિતી હૈ જ્ઞાની હૈ સબ જાનતે હૈ, મૈ જાનતા હું પ્રભુ પણ મેરી ભાવના હવે અંતર સ્વરૂપમેં રમનેકી હુઈ હૈ, મેરી પર્યાયમેં આચરણકા રાગદ્વેષ દુઃખ હૈ. મેરેં ખ્યાલમેં આ ગયા હૈ પણ મૈ હવે તો મેરા સ્વરૂપમેં આચરણ કરનેકા અભિલાષી હું. આહાહાહા !

ઈસ આત્મારામકો હૈ, પૂછતા હૈ કિ, ઈસ આત્મારામકો, આતમરામ પ્રભુ ચૈતન્યના બાગમાં રમતે હૈ આત્મા, આહા... એવો આત્મા. આતમરામ જેમ બાગમાં ફૂલ હોય, ફૂલ ઝાડમેં સુગંધ દેતે હૈ, એમ ભગવાનમાં અનંત ગુણ હૈ એ આતમબાગમેં આત્મા જ્ઞાની અંતર રમતે હૈ આતમરામ આહાહા... એ આત્મારામકો અન્ય દ્રવ્યોકા ત્યાગના કયા હૈ પ્રભુ ? મૈ મેરા આચરણ કરનેકા અભિલાષી, પણ હવે રાગકા મૈ ત્યાગ કરું ? હૈ ? દ્રવ્યોકા પ્રત્યાખ્યાન ત્યાગ કયા હૈ ? આહાહાહા... આવી વાતું છે બાપા ! આ તો મહા ભગવાન ત્રણ લોકનો નાથ તીર્થકરની વાણી અને એ ઈન્દ્રો સૂને, એકાવતારી ઈન્દ્રો, એકભવતારી ઈન્દ્રો, શકેન્દ્ર હૈ, દેવ હૈ ત્યાંથી મનુષ્ય હોકર મોક્ષ જાનેવાલા હૈ, એ સમકિતી હૈ. શકેન્દ્ર હૈ સુધર્મ દેવલોક એ ઈન્દ્ર જ્યારે સભામેં આતે હૈ અને ભગવાન આ વાત કરતે હૈ. એ કેવી વાત હશે ? (શ્રોતા:- અલૌકિક) આહાહાહા... ભવ્યના ભાગ્યના યોગે ભગવાનની વાણી નીકળતી હૈ. આતે હૈ ને, ભવિ ભાગન જોગ.

ભાઈ આંહી તો અંતરની વાતું છે નાથ. આહાહા ! સમ્યગ્દર્શન હુઆ, સમ્યગ્જ્ઞાન હુઆ, અનુભવ હુઆ, તો ભી ઉસકો હવે સ્વરૂપકા આચરણ કરનેકા અભિલાષી, યહાં મેરી પર્યાયમેં રાગદ્વેષકા દુઃખકા આચરણ હૈ પ્રભુ, તો હવે તો મૈ આનંદકા આચરણ કરનેકા ઈચ્છુક, એ રાગ અને દુઃખકા ત્યાગ કેસે હોતા હૈ ? જ્ઞાન તો હૈ પણ સ્થિરતા માટે પ્રશ્ન કરતા હૈ. આહાહાહા... ઈસ આત્મારામકો અન્ય દ્રવ્યોકા પ્રત્યાખ્યાન, રાગઆદિકા ત્યાગ, રાગ એ તો અન્ય દ્રવ્ય હૈ ને ? દુઃખકી દશા અપનેમેં હૈ પણ હૈ તો પરવસ્તુ એ અપની ચીજ નહીં. આહાહાહા... આ લોકો સમ્યગ્દર્શન વિના પ્રત્યાખ્યાન કરે એ તો પ્રત્યાખ્યાન હૈ હી નહીં એ તો અજ્ઞાન હૈ સબ. એ જેન્તીભાઈ ! આ શું તમારા બધાયે કર્યું અત્યાર સુધી ? હમણાં એમના ભત્રીજાએ કર્યા 'તાને આઠ ઉપવાસ, મુંગાએ આવ્યા 'તાને અહીંયા તમે શું કર્યું 'તું આઠ ઉપવાસ કે દસ ? આઠ - જમાડયું ' તું ને. પણ આંહી એ નહીં બાપુ. આહાહા ! એ આત્મજ્ઞાન વિનાનો ત્યાગ એ ત્યાગ હૈ નહીં. એ તો મિથ્યાત્વ ભાવ અંદર હૈ. (શ્રોતા:- એ ધર્મનો ત્યાગ ન થયો) સ્વભાવકા ત્યાગ હુઆ. રાગકી ક્રિયા કરતે હૈ અને મૈ ધર્મ કરતા હું એ તો સ્વભાવકા ત્યાગ હુઆ.

આહાહા... કહો છોટાભાઈ ! આવી વાત છે આ. કલકત્તામાં ક્યાંય મળે એવું નથી બધેય રખડવાના રસ્તા, આ લોકોને તેથી એકાંત લાગે છે એટલે બિચારા વિરોધ કરે છે. તો પણ હમણાં બહુ થયું કલકત્તાથી કાગળ આવ્યો ભાઈ ગયા 'તાને જ્ઞાનચંદળ, પાટણીજી ! જ્ઞાનચંદળ

ગયા 'તા, તો કાગળ આવ્યો લોકો (વ્યાખ્યાનમાં) બહુ આવતા 'તા અને વિરોધીઓને પણ જરી 'ક ક્ષમાનો ભાવ, અમારી ભૂલ હતી ભાઈ બધાએ ક્ષમા કરી કલકતામાં અને અજમેરમાં, અજમેરમાં તો કભી પચાસ વરસમેં એસા નહીં હુઆ થા. હુકમીચંદજી ગયે હુકમીચંદજી અત્યારે બહુ ક્ષયોપશમ બહોત. લોકો કહે એસી બાત હમેં પચાસ વરસમેં નહીં સૂની ઈતની માણસકી ભીડ અજમેર નહીં તો ત્યાં તો ભાગચંદજી સ્વામી જરી મુનિભગત તત્વકા વિરોધ કરે, પણ એ માને કે અમારી દૈષ્ટિ બરાબર છે, પણ વો ભી સબ માણસ સમાતે નહીં, ઉસને ભી કહા એસી બાત હમેં સૂની નહીં, પચાસ વર્ષમેં અજમેરમેં એસી બાત હમને નહીં સૂની, પત્ર આયા હૈ કલ. આહાહા ! હતી ક્યાં વસ્તુ ક્યાં હતી ? આ તો અહીંયાસે નીકળ્યા પછી બાત હૈ. આહાહા... પણ ઈતના નરમ થઈને એસા નહીં તો અજમેર તો આખું ગામ લગભગ અમુક ભજનમંડળી કે એવા કોઈ કોઈ પ્રેમી પુનમચંદ પહાડિયા છોકરા છે, બે ભાઈ બહુ એ પ્રેમી છે એવા હશે થોડા, બાકી અત્યારે તો એટલો રસ જાગી ગયો કે શિક્ષણ શિબિર કરો અહીંયા પચીસ હજાર રૂપીયા નિકાલા શિક્ષણ શિબિર આ જાતકા શિક્ષણ, આહાહા ! જગતના ભાગ્ય હૈ ને ? એવી આ વસ્તુ પ્રભુ ! આ શિક્ષણ શિબિર એ દૂસરી જાતકી હૈ. આહાહાહા... આત્મજ્ઞાન વિના સમ્યજ્ઞાન વિના જે આ અપવાસ ને ત્યાગ ને એમ માને કે અમે અપવાસ કર્યો એ તો બધો મિથ્યાત્વ હૈભાવ હૈ. (શ્રોતા:- ગુરુ તેને લંઘન કહે છે) એને લંઘન જ કહે છે. વિષય કષાય આહારો ત્યાગો, “જતન વિજયતે ત્યાગે જત વિજયતે ઉવાસેસ જ્ઞેયમ” રાગનો ત્યાગ, ઈચ્છાનો ત્યાગ આદિ, આહાહા... એ ત્યાગ હોય ત્યાં ઉપવાસ હોય ત્યાં આત્મા સંગ વસે ઉપવાસે, શેષમ લંઘનમ, શેષ લાંઘણ હૈ. આહાહાહા ! વસ્તુ સ્વરૂપ એસા હૈ. આહાહા ! કેટલી વાત મૂકી છે ભાઈ ! સ્વરૂપનું જ્ઞાન હુઆ, અનુભવ હુઆ, જ્ઞાન હુઆ, એ પ્રશ્ન કરતે હૈ મેરે સ્વરૂપમેં આચરણ કરનેકા મેં કામી હું. આહાહા... મેરી પર્યાયમેં રાગ ને દ્વેષકા અત્યાગરૂપી દુઃખકા વેદન હૈ. આહાહા... સમ્યજ્ઞેષ્ટિ જ્ઞાની એ પ્રભુ એ વેદનકા ત્યાગ મેરા સ્વરૂપમેં આચરણ કરનેકા અભિલાષી એ દુઃખકા વેદનકા ત્યાગ કયા હૈ ? જાનતે હૈ પણ ગુરુ પાસ વિનયસે. આહાહાહા ! નમ્રતા હૈ ને ? આહાહાહા..

* વૈરાગ્ય તો તેને કહીયે કે પર તરફથી ખસીને જે અંદરની મહાસત્તા તરફ ઢળ્યો છે, પુણ્ય-પાપથી અને પર્યાયથી પણ ખસીને અંદરમાં જવું તે વૈરાગ્ય છે. જેને રાગમાં રહેવું ગોઠતું નથી, પરદ્રવ્યમાં અટકવું ગમતું નથી અને જે પર્યાય પ્રગટી એટલામાં જ રહેવું પણ જેને ગોઠતું નથી, ધ્રુવ પાટ પડી છે અંદરમાં, એમાં જેને જવું છે. એને તો પર્યાયમાં રહેવું પણ ગોઠતું નથી.

(દૈષ્ટિનાં નિધાન - ૨૪૧)

ગાથા - ૩૪

સવ્વે ભાવે જમ્હા પચ્ચક્ખાઈ પરે ત્તિ ણાદૂણં ।

તમ્હા પચ્ચક્ખાણં ણાણં ણિયમા મુણેદવ્વં ॥૩૪॥

સર્વાન્ ભાવાન્ યસ્માત્પ્રત્યાખ્યાતિ પરાનિતિ જ્ઞાત્વા ।

તસ્માત્પ્રત્યાખ્યાનં જ્ઞાનં નિયમાત્ જ્ઞાતવ્યમ્ ॥૩૪॥

યતો હિ દ્રવ્યાન્તરસ્વભાવભાવિનોઽન્યાનખિલાનપિ ભાવાન્ ભગવજ્ઞાતૃદ્રવ્યં સ્વસ્વભાવભાવાવ્યાપ્યતયા પરત્વેન જ્ઞાત્વા પ્રત્યાચષ્ટે, તતો ય એવ પૂર્વે જાનાતિ સ એવ પશ્ચાત્પ્રત્યાચષ્ટે, ન પુનરન્ય ઇત્યાત્મનિ નિશ્ચિત્ય પ્રત્યાખ્યાનસમયે પ્રત્યાખ્યેયોપાધિમાત્રપ્રવર્તિત-કર્તૃત્વવ્યપદેશત્વેઽપિ પરમાર્થનાવ્યપદેશ્યજ્ઞાનસ્વભાવાદપ્રચ્ચવનાત્ પ્રત્યાખ્યાનં જ્ઞાનમેવેત્યનુભવ-નીયમ્ ।

સૌ ભાવને પર જાણીને પચખાણ ભાવોનું કરે,
તેથી નિયમથી જાણવું કે જ્ઞાન પ્રત્યાખ્યાન છે. ૩૪.

ગાથાર્થ:- [યસ્માત્] જેથી [સર્વાન્ ભાવાન્] ‘પોતાના સિવાય સર્વ પદાર્થો [પરાન્] પર છે’ [ઇતિ જ્ઞાત્વા] એમ જાણીને [પ્રત્યાખ્યાતિ] પ્રત્યાખ્યાન કરે છે-ત્યાગે છે, [તસ્માત્] તેથી, [પ્રત્યાખ્યાનં] પ્રત્યાખ્યાન [જ્ઞાનં] જ્ઞાન જ છે [નિયમાત્] એમ નિયમથી [જ્ઞાતવ્યમ્] જાણવું. પોતાના જ્ઞાનમાં ત્યાગરૂપ અવસ્થા તે જ પ્રત્યાખ્યાન છે, બીજું કંઈ નથી.

ટીકા:-આ ભગવાન જ્ઞાતા-દ્રવ્ય (આત્મા) છે તે અન્યદ્રવ્યના સ્વભાવથી થતા અન્ય સમસ્ત પરભાવોને, તેઓ પોતાના સ્વભાવભાવ વડે નહિ વ્યાસ હોવાથી પરપણે જાણીને, ત્યાગે છે; તેથી જે પહેલાં જાણે છે તે જ પછી ત્યાગે છે, બીજો તો કોઈ ત્યાગનાર નથી-એમ આત્મામાં નિશ્ચય કરીને, પ્રત્યાખ્યાનના (ત્યાગના) સમયે પ્રત્યાખ્યાન કરવાયોગ્ય જે પરભાવ તેની ઉપાધિમાત્રથી પ્રવર્તેલું ત્યાગના કર્તાપણાનું નામ (આત્માને) હોવા છતાં પણ, પરમાર્થથી જોવામાં આવે તો પરભાવના ત્યાગકર્તાપણાનું નામ પોતાને નથી, પોતે તો એ નામથી રહિત છે કારણ કે જ્ઞાનસ્વભાવથી પોતે છૂટયો નથી, માટે પ્રત્યાખ્યાન જ્ઞાન જ છે-એમ અનુભવ કરવો.

ભાવાર્થ:-આત્માને પરભાવના ત્યાગનું કર્તાપણું છે તે નામમાત્ર છે. પોતે તો જ્ઞાનસ્વભાવ છે. પરદ્રવ્યને પર જાણ્યું, પછી પરભાવનું ગ્રહણ નહિ તે જ ત્યાગ છે. એ રીતે, સ્થિર થયેલું જ્ઞાન તે જ પ્રત્યાખ્યાન છે, જ્ઞાન સિવાય કોઈ બીજો ભાવ નથી.

પ્રવચન નં. ૯૭ ગાથા - ૩૪

ઈસ આત્મારામકો અન્ય દ્રવ્યોંકા પ્રત્યાખ્યાન કયા હૈ ઉસકો આચાર્ય ઈસ પ્રકાર કહતે હૈ-
 સવ્વે ભાવે જમ્હા પચ્ચકખાઈ પરે ત્તિ ણાદૂળં ।
 તમ્હા પચ્ચકખાણં ણાણં ણિયમા મુણેદવ્વં ॥૩૪॥
 (હરિગીત)

સૌ ભાવને પર જાણીને પચખાણ ભાવોનું કરે,
 તેથી નિયમથી જાણવું કે જ્ઞાન પ્રત્યાખ્યાન છે. ૩૪.

આહાહા ! ગાથાર્થ થોડા લઈએ. જિસસે અપનેસે અતિરિકત સર્વ પદાર્થોંકા, પર હૈ ઐસા જાનકર રાગ દયા દાનકા, રાગ ભક્તિકા વિનયકા રાગ આતા હૈ પણ જાનતે હૈ કિ એ પર હૈ. મેરી ચીજ નહીં, મેરી પર્યાયમેં હોતા હૈ પણ મેરી ચીજ નહીં. આહાહાહા... ઐસા જાનકર પ્રત્યાખ્યાન કરતા હૈ ત્યાગ કરતા હૈ, ઉસસે પ્રત્યાખ્યાન જ્ઞાન હી હૈ, અર્થાત્ જાના કે આ રાગ હૈ ઐસા જાનકર જ્ઞાનમેં સ્થિર હો ગયા વો પ્રત્યાખ્યાન હૈ. જ્ઞાન સ્વરૂપી ભગવાન જ્ઞાનમેં લીન હો ગયા એ પ્રત્યાખ્યાન હૈ. આહાહા !

વાત તે વાત, ત્રણ લોકના નાથની વાણી સંતો, એ જગતને જાહેર કરે છે, આડતિયા થઈને જાહેર કરે છે. આહા... આહાહાહા ! પ્રભુ તો આમ કહતે થે, પ્રભુનો મારગ તો આ હૈ. આહાહા ! સમજમેં આયા ? કેના ગર્વ કરના, કેના અભિમાન કરના, આહા... યશ લેના, આબરૂ લેના ને ભાઈ કયા હૈ તેરે ? કહાં તેરે જાના હૈ નાથ ? આહાહા ! તેરા સ્વરૂપકા આચરણ કરના યે તેરા યશ હૈ. આહાહાહા... આહા ! ઐસા નિયમસે જાનના.

અપને જ્ઞાનમેં ત્યાગરૂપ અવસ્થા હી પ્રત્યાખ્યાન હૈ. કયા કહતે હૈ ? ભગવાન આત્મા જ્ઞાનસ્વરૂપીકા દૈષ્ટિ જ્ઞાન તો હુઆ અનુભવ, હવે જ્ઞાન જ્ઞાનમેં રહતે હૈ જ્ઞાન જ્ઞાનમેં ઠરતે હૈ ઉસકા નામ પ્રત્યાખ્યાન હૈ. આહાહા ! આ કાંઈ બહારના ત્યાગ ક્રિયા એ પચખાણ એ પચખાણ નહીં બાપા ! એ તો અજ્ઞાનભાવ હૈ સૂન તો સહી. સમજમેં આયા ? જ્યાં આત્મા જ્ઞાનસ્વરૂપી પ્રભુ, અતીન્દ્રિય આનંદકા નાથ પ્રભુ સચ્ચિદાનંદ પ્રભુ એ સત્ શાશ્વત આનંદ ને જ્ઞાનકા સાગર પ્રભુ એ જ્યાં ભાનમેં આયા જ્ઞાન હુઆ કે મૈ તો પૂર્ણાનંદ ને પૂર્ણજ્ઞાન સ્વરૂપ હું, ઐસા જીવ સ્વભાવ જ્ઞાનમેં સ્થિર હો જાતા હૈ, ઐ પ્રત્યાખ્યાન હૈ. આહાહાહા ! આહાહાહા... એ આનંદકી ધારા વહી ત્યાં વિશેષ જ્ઞાન જ્ઞાનમેં સ્થિર હુઆ, જે જ્ઞાનસ્વરૂપકા ભાન થા અંશે આચરણ થા, અંશ એક શ્રદ્ધા થી સમકિત થા, જ્ઞાન થા અને અંશે આચરણ ભી થા, પણ આ તો વિશેષ જ્ઞાનસ્વરૂપ ભગવાન આત્મામાં જ્યાં લીન હુઆ આત્માનો આશ્રય કરકે, તો એ જ્ઞાનસ્વરૂપી પરિણમન આનંદરૂપી હુઆ, વો હી પ્રત્યાખ્યાન હૈ. આહાહાહા... આવું આ પ્રત્યાખ્યાન છે, કહો - નૌતમભાઈ તમે તો આવું, સાંભળ્યું ય ન હોય, સ્થાનકવાસીમાં તો આ કરો ને તે કરો. (શ્રોતા:- સાચા સ્થાનક વાસ અંદરમાં હોય ને) ઓલા તો બનાવટી આ સ્થાનક અંદર હૈ ભગવાન, કાલે આવ્યું તું ને સ્થાયી. સ્થાયી ઈતિ ભગવાન ધ્રુવસ્થાન હૈ, સ્થાન

है त्यां वसने, अे स्थानकवासी है. (श्रोता:- ओलुं तो बहारनुं) अे तो अज्ञान है. आहाहा ! आहाहा !

अपने ज्ञानमें त्यागरूप अवस्था अथवा अपने ज्ञानमें रागका अभावरूप अवस्था, अर्थात् आनंदकी उग्र अवस्था अे प्रत्याप्यान है. आहाहाहा... अहीं तो सम्यग्दृष्टि ज्ञानीने पण वेदन है रागका दुःखका. आहाहा... कोइ कहे के ज्ञानीको दुःखका वेदन ही नहीं, अे दृष्टि मिथ्यात्व है, अे कांइ वस्तुने समजतो नथी. समजमें आया ? आहाहाहा... अने दुःखका वेदन करना अे तीव्र कषाय है, अेम कहते है, अे अज्ञान है, मूढ है. अरे छडा गुणस्थान सुधी दुःखका वेदन है, सातमे भी अबुद्धिपूर्वक दुःखका वेदन है, अरे दसमा तक भी अबुद्धिपूर्वक दुःखका वेदन है. भाइ तने खबर नथी. पूर्णानंद ज्यां लग प्रगटे नहीं त्यां सुधी दुःखका अंश है अंदर. आहाहा...आहाहाहा... मारग बहु (सूक्ष्म) - (श्रोता:- बहु स्पष्ट योषो). आहाहाहा...

टीका: - आ भगवान ज्ञाता, भाषा देओ, भगवान ज्ञाता दृष्टा, ज्ञाता द्रव्य, आहाहा ! अे प्रभु आत्मा तो ज्ञायक द्रव्य है, सर्वज्ञ, सर्वज्ञ स्वभावी द्रव्य है अेम न कहेंता ज्ञायक कडा, अेम कहेंता ज्ञान स्वभावी ज्ञाता कडा, आहाहाहा... पण भगवान आत्मा भाषा अेम लिया. आहाहा ! अेक ठेकाषे बहार वात गइ आत्माको भगवान कहते है के नहीं, नहीं अत्यारे भगवान न होय, अरे सांभणने प्रभु. बहारसे आया था कोइ, अत्यारे भगवान न होय. अरे भगवान त्रण्ये काणे आत्मा तो भगवान ही है. स्वभाव तो उसका भगवान ही है, पर्यायमें भूल है, आहाहा... भगवानपणा न हो तो पर्यायमें भगवानपणा आयेगा कहांसे ? कांइ बहारसे आता है कोइ यीज ? प्राप्तकी प्राप्ति है, भगवान भग नाम आनंद ने ज्ञानकी लक्ष्मी, वान नाम अेना स्वरूप. भगवान ज्ञान अने आनंद लक्ष्मीवान अे आत्मा है.

(श्रोता:- बे प्रकारनी लक्ष्मी लागे छे) धूणनी लक्ष्मी अे तो रभडवानी है मारी नाभवानी पैसा धूण, अणव धूण माटी धूण मैं लक्ष्मीवान हुं मैं लक्ष्मीपति हुं- जडपति हुं. आहाहा ! अहींया तो दूसरी वात है. बापा अे लक्ष्मी तो क्यांय रही गइ अणव पण अंदरमें राग है उसका मैं स्वामी हुं अे भी मिथ्यादृष्टि है. वेदन है ज्ञानीको, पण अे मेरी यीज नहीं मेरा वेदनमें आता है, अे अपेक्षा मेरेमें है, पण वो मेरी त्रिकाणी यीजमें नहीं. आहाहा ! समजमें आया ? इवे अेक अपेक्षाअे अैसा भी कडा, दूसरी अपेक्षाअे प्रवचनसारमें नय अधिकारमें अैसा भी कडा के ज्ञानीको आत्मज्ञान हुआ, सम्यकदर्शन हुआ, उसको भी जो राग आता है, दुःख होता है, उसका वो स्वामी है. ४७ नयमें लिया है. समजमें आया ? क्योंकि उसकी पर्यायमें होता है, कोइ परसे होता है ने परमें होता है अैसा नहीं. आहाहाहा... समकितती ज्ञानी पण अपनी पर्यायमें जे दुःखकी पर्याय होती है, आ अत्यागभावनी उसका भी स्वामी तो मैं हुं. आहाहाहा ! पण उसका इवे मैं उसका आयरण करनेका अम्बिलाषी, अे स्वामीपणा मेरी पर्यायमें रागका है दुःखका, उसका त्याग प्रत्याप्यान कैसे हो उसकी बात विशेष कहेगा.

(श्रोता:- प्रमाण वचन गुरुदेव)